

**Posudek oponenta na kvalifikační práci
Mgr. Tomáše Havelce
„Lichva“**

Předložená kvalifikační práce je přehledně a logicky členěna do úvodu, devíti kapitol a závěru. Okruh použité literatury a dalších pramenů je poměrně obsáhlý, určitě přiměřený zvolenému tématu, a zahrnuje i řadu prací zahraničních autorů. Práce je doplněna ilustrativními tabulkami a grafy. Vnější úprava práce je velmi pěkná.

Autor si za téma své práce zvolil problematiku, která nebývá častým tématem kvalifikačních prací, a to zejména proto, protože se jedná o problematiku zcela nedostatečným způsobem pokrytou úžeji orientovanou odbornou literaturou, v důsledku čehož je třeba čerpat vesměs z obecněji orientovaných prací, a nadto o problematiku, u které materiální základ její soukromoprávní protiprávnost prodělal po roce 1990 nežádoucí vývoj, kdy soudy v občanskoprávním řízení jsou mnohem „přísnější“ k dlužníkům a mnohem „benevolentnější“ k věřitelům, než soudy v trestním řízení k pachatelům, takže zde přetrvávají některé sporné, resp. dosud uspokojivě nevyřešené otázky. Z tohoto hlediska se jedná o téma aktuální, jehož zpracování je účelné a přínosné.

Analyticko-syntetická metoda a zčásti též metoda právní komparace, které autor ve své práci použil, plně odpovídají zaměření práce a vytyčeným cílům.

Po úvodním nastínění cílů a zaměření práce se autor věnuje pojmu lichvy z pohledu jeho jazykových kořenů a vývoje jeho obsahu. S tím pak souvisí další partie práce, zabývající se historickým, náboženským a kulturně-sociálním pohledem na tento fenomén. Jedná se o velmi podrobně a pečlivě zpracovanou kapitolu, ve které autor zužitkoval poměrně obsáhlý pramenný materiál z oblasti historie a filosofie. Tato kapitola je zajímavá a přínosná i pro zasvěceného odborného čtenáře.

Zcela interdisciplinární povahu má pak kapitola věnovaná institutu lichvy v právu soukromém, a to jak z hlediska vývoje právní úpravy soukromého práva (pokud jde o právní důsledky lichevního jednání), tak i z pohledu názorů judikatury a doktríny, a to zejména se zaměřením na platnost lichvou zatíženého právního vztahu. S autorem třeba souhlasit, že uvolnění „ochranářství“ občanů státem po roce 1990 nesporně umožnilo rozvoj lichevních jednání, ba přímo poskytlo některé právní nástroje tohoto trendu.

Velmi přehledně a podrobně je zpracována kapitola, analyzující jednotlivé zákonné znaky trestného činu lichvy. Autor zde rozebírá názory vyslovené doktrínou i soudní judikaturou a vzájemně je konfrontuje. Musel se přitom vypořádat z nedostatkem úžeji orientované odborné literatury i s často nesouladnou soudní judikaturou. Kladně třeba hodnotit, že se snaží svůj výklad koncentrovat na otázky sporné, doposud uspokojivě nevyřešené. Svá vlastní stanoviska, která v této souvislosti formuluje, jsou vesměs důvodná a argumentačně podložená. Na tuto kapitolu pak logicky navazují úvahy o uplatnění principu subsidiarity trestní represe při postihu lichvy, a to zvláště s ohledem na korespondující soukromoprávní úpravu, kdy dosud panující judikované názory poněkud nerespektují pojmání trestního práva jako institutu ultima ratio, a to na rozdíl od institutů jiných, kde je preferováno řešení soukromoprávní.

Následující kapitoly práce jsou věnovány rozboru vybrané judikatury Nejvyššího soudu ke zkoumané problematice, a dále komparaci vybraných zahraničních právních úprav (Německo, Slovensko, Rakousko, Itálie) s úpravou tuzemskou. Práci pak uzavírají úvahy o lichvě jako sociálně-patologickém jevu.

V závěru autor stručně a výstižně formuluje závěry, ke kterým ve své práci dospěl. Přitom zejména polemizuje s některými názory Koudelkovými a vyslovuje doporučení a stanoviska vlastní.

Celkově lze předloženou kvalifikační práci hodnotit jako zdařilou. Autor prokázal skutečně hlubokou znalost zvolené problematiky na základě zpracování velké řady literárních zdrojů (včetně pramenů zahraničních) a judikatury (včetně nálezů ÚS). Práce s těmito prameny a judikaturou je zcela funkční. Vyzdvihnout třeba především pečlivost zpracování, mimořádně široký záběr problematiky a zejména snahu autora soustředit se na otázky skutečně sporné a aktuální. V neposlední řadě třeba kladně hodnotit kvalitní jazykový projev autora a schopnost formulovat názory jasně a srozumitelně.

Předložená diplomová práce po formální i po obsahové stránce podle mého názoru splňuje požadavky kladené na rigorózní práci, a proto ji doporučuji jako rigorózní práci uznat.

V Praze dne 22.11.2020

JUDr. Rudolf Vokoun, CSc.
oponent